Medvecký Karol Anton (1875-1937) :)

Vlastivedný bádateľ.

Študoval v Trstenej, Skalici, roku 1899 absolvoval teológiu v Banskej Bystrici. Rímskokatolícky kňaz na viacerých miestach (Detva, Krupina, Veľké Pole, Beňuš, Detvianska Huta, Donovaly, Brehy, Prochoť, Bacúrovo), od roku 1920 prepošt v Bojniciach. Od roku 1926 predseda MSS, redaktor *Časopisu MSS* a *Sborníka MSS*. Presadzoval precízne metódy práce pri zaznamenávaní ľudových piesní. Na valnom zhromaždení MSS roku 1901 informoval o práci s fonografom, ktorý R. F. Osvald získal od amerických Slovákov pre MSS. Sám zapísal fonografom piesne v Detve a nahrané valce odovzdal SNM. Zdôrazňoval význam autentického zaznamenávania ľudových slovesnosti. O autentické podanie sa usiloval aj v miestopisných črtách, v ktorých opisuje zamestnanie, zvyky a umelecký prejav. V Prochote si všímal príčiny a proces asimilácie tamojších Nemcov s okolitými Slovákmi, poukázal na najsilnejšie rezíduá nemčiny (napríklad príbuzenská terminológia) v rámci jednotlivých generácií. Veľkú pozornosť venoval Detve, o ktorej vydal roku 1905 vlastivednú monografiu. Úvodné kapitoly o prírode, dejinách, nárečí, školstve a vzdelanosti a správe obce dopĺňajú obraz o súdobom živote a kultúre tamojšieho ľudu. Národopisnej problematike sú venované kapitoly *Hospodárstvo a majetkové pomery* (roľníctvo, pastierstvo), *Priemysel* (remeslá, domová výroba), *Odev, Výšivky, Ľudové obyčaje* (výročné a rodinné), *Povery, čary a niektoré lieky, Povesti a báje, Stavby a interiér, Ornamenty, Spev, hudba a tanec, Detvan v jeho žití a bití* (povaha, výzor a svetonázor), *Spev* (balady). Pri odeve, architektúre, zvykoch, liečení upozorňuje na rozdiely medzi Detvou a okolitými obcami, v rámci Detvy medzi valachmi a roľníkmi, lazníkmi a „mestečkármi“. Na záver uverejňuje listiny a literatúru o Detve. Práca je bohato ilustrovaná fotografiami Pavla Socháňa, kresbami a maľbami J. Augustu, A. Dodeka a O. Štafla. Úvod o dejinách Detvy napísal Medvecký. Vlastným nákladom vydal *Sto slovenských ľudových balád* (Bratislava 1923). Baladu považuje za zidealizovaný obraz každodenného života slovenského roľníka, mešťana, vojaka a šľachtica, prispôsobený ľudovému ceremoniálu. Zbierkou chcel poukázať na kultúrnu úroveň slovenského ľudu, prispieť k povedomiu samostatnosti národa. Notované texty balád doplnil tabuľkami s údajmi i miestach ich výskytu, menom informátora, resp. literatúrou, pri rukopisoch údajom o príslušnom archíve (MS, MSS). Výskyt balád sleduje aj mimo územia Slovenska. Je to prvý pokus podať obraz o priestorov rozšírení jednotlivých typov slovenských balád. Medvecký patrí k skupine bádateľov (Pavol Socháň, J. Bonár, Ján Petrikovich), ktorý nadväzujú na snahy Pavla Dobšinského rozšíriť záujem na všetky oblasti ľudovej kultúry a usilujú sa o precízne podanie opisovaných javov, ku ktorým pripájajú ilustrácie ako dokumentárnu súčasť textu. Bádanie v slovenskom národopise tým nadobudlo novú kvalitu.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania